

PARTEA GENERALĂ

Titlul I. Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale

Art. 1. Normele de procedură penală și scopul acestora. (1) Normele de procedură penală reglementează desfășurarea procesului penal și a altor proceduri judiciare în legătură cu o cauză penală.

(2)^[1] Normele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte.

ADNOTĂRI

1. Noul Cod de procedură penală renunță la enunțarea scopului procesului penal în primul articol al său, debutând, mai puțin doctrinar și mai mult pragmatic și reflectând un obiectiv de reglementare restrâns la ceea ce se înțelege *stricto sensu* prin proces penal, cu enunțarea normelor de procedură penală și a scopului acestora.

2. Primul alineat al art. 1 permite interpretarea în sensul că sunt considerate norme de procedură penală și cele care, fără a fi cuprinse în Codul de procedură penală și fără a fi, în mod necesar, definite ca atare, reglementează proceduri judiciare în legătură cu o cauză penală. Exemple ale acestor norme sunt: cele privind derularea de proceduri judiciare din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată, sau cele privind derularea de proceduri judiciare din legile de executare a pedepselor, privative sau neprivative de libertate – Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, respectiv Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal –, ori cele cu caracter tranzitoriu cuprinse în actele normative emise în vederea aplicării noilor coduri, cum sunt cele din Capitolul II al Legii nr. 255/2013 ori cele din art. 4 din O.U.G. nr. 116/2013 privind măsurile necesare pentru funcționarea comisiilor de evaluare din penitenciare, din centrele de reeducare și din centrele de rețineră și arestare preventivă, precum și pentru stabilirea unor măsuri în vederea bunei funcționări a instanțelor pe durata desfășurării activității acestor comisii.

---

^[1] Alin. (2) al art. 1 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 1 din Legea nr. 255/2013.

3. Scopul normelor, cuprins în alin. (2) al art. 1, reflectă aceeași viziune pragmatică a legiuitorului și face referire la desfășurarea activității organelor judiciare. Prin urmare, spre deosebire de reglementarea anterioară, care avusese o abordare generoasă asupra scopului procesului penal în general și al norme procesual penale în special, legiuitorul noului cod s-a limitat la a face referire exclusiv la normele procesual penale ca fiind cele ce conferă cadrul de desfășurare în mod eficient a activității organelor judiciare, de aici decurgând, ca o consecință și condiționalitate în același timp, referirea la garantarea drepturilor subiecților și părților procesului penal, în context constituțional, convențional și comunitar. Astfel, noul Cod de procedură penală lasă în continuare doctrinei să stabilească aspecte importante privind procesul penal, precum momentul încetării procesului penal – cu sau fără executarea integrală a pedepsei. Pe de altă parte însă, codul confirmă și reamintește, încă din primul său articol, necesitatea analizării, în aplicarea textelor sale, a Constituției și a jurisprudenței Curții Constituționale, a Convenției europene a drepturilor omului, cu tot ce înseamnă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului atât față de România, cât și față de alte state europene, respectiv a textelor comunitare, cu jurisprudența în plină formare în materie procesual penală a Curții de Justiție a Uniunii Europene, precum și a dispozițiilor celorlalte pacte și tratate internaționale la care România este parte.

Art. 2. Legalitatea procesului penal. Procesul penal se desfășoară potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.

Reglementarea anterioară: art. 2 alin. (1) CPP 1968.

ADNOTĂRI

Textul noului cod reflectă principiul legalității fără a mai face referire expresă la cele două faze – de urmărire penală și de judecată, care erau cuprinse în art. 2 din fostul cod. De altfel, legalitatea procesului penal, inclusiv a fazei de executare, este reflectată în mod distinct în cele două legi de executare – a se vedea, în acest sens, art. 1 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, respectiv art. 4 din Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit o legătură între legalitatea procesului penal – *nullum iudicium sine lege* – ca principiu general de drept și egalitatea armelor, cum se va observa din prezentarea jurisprudenței instanței europene pe acest subiect.

PRACTICĂ JUDICIARĂ ROMÂNĂ

I. Curtea Constituțională

1. Art. 7 parag. 1 din Convenția europeană a drepturilor omului are în vedere normele penale de drept substanțial, iar nu pe cele de drept procesual. 34. Scopul prevederilor art. 7 parag. 1 din Convenție este acela de a asigura o protecție efectivă împotriva urmărilor și condamnărilor penale arbitrare, ce se circumscrie respectării principiului legalității. Principiul legalității nu se limitează la a interzice aplicarea retroactivă a dreptului penal în defavoarea acuzatului: acesta consacră totodată, la modul mai general, principiul legalității infracțiunilor

și a pedepselor (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) și pe cel care dispune să nu se aplice legea penală în mod extensiv în detrimentul acuzatului, mai ales prin analogie. Rezultă că o infracțiune trebuie să fie definită clar de lege. Această condiție este îndeplinită în cazul în care justițiabilul poate ști, pornind de la textul dispoziției relevante și, dacă este necesar, prin intermediul interpretării acesteia de către instanțe, ce acte și omisiuni angajează răspunderea sa penală (*Kononov c. Letoniei*, 17 mai 2010).

35. Astfel, este evident că prevederea convențională are în vedere normele penale de drept substanțial, iar nu pe cele de drept procesual. În aplicarea acestei norme, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că regulile privind prescripția nu definesc infracțiunile și pedepsele pe care le reprimă și, prin urmare, pot fi interpretate ca reglementând o condiție prealabilă pentru examinarea cauzei. În consecință, deoarece modificarea denunțată de reclamant a privit o lege de procedură, în absența arbitrariului, nimic în Convenție nu împiedică legiuitorul de a reglementa aplicarea sa proceselor în curs la momentul intrării sale în vigoare, neexistând, în aceste circumstanțe, nicio violare a art. 7 din Convenție, dată fiind calificarea prescripției ca o instituție de drept procedural, și nu de drept material [*Previti c. Italiei* (dec.), 12 februarie 2013].

36. Așa fiind, Curtea apreciază că nu poate fi reținută nici critica referitoare la încălcarea art. 7 par. 1 din Convenția europeană a drepturilor omului (*dec. nr. 631 din 11 noiembrie 2014, M. Of. nr. 77 din 29 ianuarie 2015*).

2. Principiul legalității. Cerințe de calitate a legii. 42. Cu privire la aceleași cerințe de calitate a legii, garanție a principiului legalității, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin hotărârile (...) pronunțate în cauzele *Beyeler c. Italiei*, *Rotaru c. României*, *Sissanis c. României* și *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni c. României*, a reținut obligativitatea asigurării acestor standarde de calitate a legii drept garanție a principiului legalității, prevăzut la art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Astfel, prin hotărârea pronunțată în cauza *Sissanis c. României* (§ 66), instanța europeană a reținut că sintagma „prevăzută de lege” impune ca măsura incriminată să aibă un temei în dreptul intern, însă vizează, de asemenea, calitatea legii în cauză: aceasta trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. S-a reținut, totodată, că, pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului. În plus, a fost statuat faptul că nu se poate considera drept „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite cetățeanului să își controleze conduita; apelând la nevoie la consiliere de specialitate în materie, el trebuie să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă. De asemenea, prin hotărârea pronunțată în cauza *Rotaru c. României* (§ 52), Curtea a reamintit jurisprudența sa constantă, conform căreia „prevăzută de lege” înseamnă nu doar o anume bază legală în dreptul intern, ci și calitatea legii în cauză: astfel, aceasta trebuie să fie accesibilă persoanei și previzibilă. Totodată, în hotărârea pronunțată în cauza *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni c. României* (§ 34), Curtea de la Strasbourg a statuat că noțiunea „drept” folosită la art. 7 din Convenție corespunde noțiunii de „lege” ce apare în alte articole din Convenție; ea înglobează dreptul de origine atât legislativă, cât și jurisprudențială și implică condiții calitative, printre altele, pe cele ale accesibilității și previzibilității. (...)

46. Având în vedere aceste considerente de principiu dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea Constituțională pune, în mod esențial, accentul pe respectarea exigențelor de calitate a legislației interne, legislație care, pentru a fi compatibilă cu principiul preeminenței dreptului, trebuie să îndeplinească cerințele de accesibilitate (normele care guvernează materia interceptării comunicațiilor trebuie reglementate la nivel de lege), claritate (normele trebuie să aibă o redactare fluentă și inteligibilă, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce, într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie), precizie și previzibilitate (*lex certa*, norma trebuie să fie redactată clar și precis, astfel încât să permită oricărei persoane – care, la nevoie, poate apela la consultanță de specialitate – să își corecteze conduita și să fie capabilă să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat) (*dec. nr. 51 din 16 februarie 2016, M. Of. nr. 190 din 14 martie 2016*).

II. Instanțe judecătorești

3. Recunoașterea unei căi de atac în alte condiții decât cele prevăzute de legea procesual penală. Încălcarea principiului legalității. Dispozițiile art. 2 din Protocolul nr. 7 adițional la Convenție consacră dreptul oricărei persoane condamnate în primă instanță de a cere reexaminarea vinovăției sale de către o jurisdicție superioară. Aceasta implică, evident, examinarea fondului acuzațiilor, lucru nepermis în cadrul contestației în anulare, prin intermediul căreia pot fi reparate doar erori de procedură, nu și cele de judecată. Potrivit dispozițiilor art. 408 alin. (1) CPP, sunt susceptibile de reformare pe calea apelului exclusiv hotărârile judecătorești nedefinitive, dacă legea nu prevede altfel.

Admisibilitatea căilor de atac este condiționată de exercitarea acestora potrivit dispozițiilor legii procesual penale, prin care au fost reglementate hotărârile susceptibile a fi supuse examinării, căile de atac și ierarhia acestora, termenele de declarare și motivele pentru care se poate cere reformarea hotărârii atacate. Contestatorul-condamnat a formulat cerere de apel împotriva unei hotărâri nesusceptibile de reformare prin promovarea acestei căi ordinare de atac [*decizia de respingere a contestației în anulare de către curtea de apel – n.a.*]. Recunoașterea unei căi de atac în alte condiții decât cele prevăzute de legea procesual penală constituie o încălcare a principiului legalității acestora și, din acest motiv, apare ca o soluție inadmisibilă în ordinea de drept (*I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 273 din 23 septembrie 2014, www.scj.ro*). În același sens, *I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 274 din 23 septembrie 2014, www.scj.ro*; *I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 258 din 12 septembrie 2014, www.scj.ro*.

PRACTICĂ JUDICIARĂ EUROPEANĂ

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

1. Cauza *Dragotoniu și Militaru-Pidhorni c. României*. Principiul legalității pedepsei. Previzibilitatea normei. 33. Curtea reamintește că art. 7 parag. 1 din Convenție consacră, la modul general, principiul legalității delictelor și a pedepselor (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) și interzice, în mod special, aplicarea retroactivă a dreptului penal atunci când ea se face în dezavantajul acuzatului (*Kokkinakis c. Greciei*, § 52). Dacă interzice în mod special extinderea domeniului de aplicare a infracțiunilor existente asupra faptelor care, până atunci, nu constituiau infracțiuni, el prevede, pe de altă parte, neaplicarea legii penale în mod extensiv în dezavantajul acuzatului, de exemplu, prin analogie. Rezultă

că legea trebuie să definească în mod clar infracțiunile și sancțiunile care le pedepsesc (*Achour c. Franței*, § 41).

34. Noțiunea „drept” („law”) folosită la art. 7 corespunde noțiunii „lege” ce apare în alte articole din Convenție; ea înglobează dreptul de origine atât legislativă, cât și jurisprudențială și implică condiții calitative, printre altele, pe cele ale accesibilității și previzibilității (*Cantoni c. Franței*, § 29, *Coëme și alții c. Belgiei*, § 145, *E.K. c. Turciei*, § 51).

35. Curtea reamintește că semnificația noțiunii de previzibilitate depinde într-o mare măsură de conținutul textului despre care este vorba, de domeniul pe care îl acoperă, precum și de numărul și calitatea destinatarilor săi (...). Previzibilitatea legii nu se opune ideii ca persoana în cauză să fie determinată să recurgă la îndrumări clare pentru a putea evalua, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele ce ar putea rezulta dintr-o anumită faptă (...). La fel se întâmplă și cu profesioniștii, obișnuiți să dea dovadă de o mare prudență în exercitarea funcției lor. Astfel, ne putem aștepta din partea lor să acorde o atenție specială evaluării riscurilor pe care aceasta le prezintă.

36. Curtea a constatat deja că, tocmai în considerarea principiului generalității legilor, formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile-tip de reglementare constă în recurgerea la unele categorii mai degrabă generale decât la liste exhaustive. Astfel, numeroase legi se folosesc prin forța lucrurilor de formule mai mult sau mai puțin vagi, pentru a evita o rigiditate excesivă și pentru a se putea adapta schimbărilor de situație. Interpretarea și aplicarea acestor texte depind de practică.

37. Funcția de decizie încredințată instanțelor servește tocmai înlăturării îndoielilor ce ar putea rămâne în ceea ce privește interpretarea normelor, ținându-se cont de evoluția practicii cotidiene, cu condiția ca rezultatul să fie coerent cu substanța infracțiunii și rezonabil de previzibil (*S.W. c. Regatului Unit*, § 36). (...)

43. Din interdicția de aplicare extensivă a legii penale rezultă că, în lipsa cel puțin a unei interpretări jurisprudențiale accesibile și rezonabil previzibile, cerințele art. 7 nu pot fi considerate ca respectate în privința unui acuzat. Or, lipsa de jurisprudență prealabilă în ceea ce privește asimilarea faptelor de luare de mită ale angajaților unei bănci cu cele ale „funcționarilor” și ale „altor salariați” ai organizațiilor prevăzute la art. 145 CP [*din 1969 – n.a.*] rezultă, în speță, din faptul că Guvernul nu a furnizat precedente în acest sens. Faptul că doctrina interpretează în mod liber un text de lege nu se poate substitui existenței unei jurisprudențe. A judeca altfel ar însemna să nu respectăm obiectul și scopul acestei prevederi, care urmărește ca nimeni să nu fie condamnat în mod arbitrar. Pe de altă parte, Curtea observă că Guvernul nu a oferit niciun exemplu de interpretare din doctrină care să consacre răspunderea penală a angajaților băncilor pentru fapte de luare de mită.

44. În consecință, chiar în calitate de profesioniști ce puteau să apeleze la sfaturile juriștilor, era dificil, dacă nu chiar imposibil pentru reclamânți, să prevadă revirimentul jurisprudenței Curții Supreme de Justiție și, așadar, să știe că, în momentul în care le-au comis, faptele lor puteau duce la o sancțiune penală.

45. În plus și mai cu seamă, Curtea observă că instanța de apel a procedat în mod expres la o aplicare extensivă a legii penale (...). Instanța de recurs nu a înțeles să caseze această parte a deciziei. Ea doar a constatat că reclamânții întruneau condițiile necesare pentru a fi recunoscuți drept autori ai infracțiunii, confirmând astfel interpretarea instanței de apel. (...)

48. În aceste condiții, Curtea apreciază că, în speță, a avut loc încălcarea art. 7 parag. 1 din Convenție (*hot. din 24 mai 2007, M. Of. nr. 420 din 23 iunie 2010*).

2. Cauza Coëme și alții c. Belgiei. Nullum iudicium sine lege. 102. Curtea reiterează că principiul conform căruia normele de procedură penală trebuie să fie stabilite prin lege este un principiu general de drept. El stă alături de cerința ca normele de drept penal substanțial să fie, de asemenea, stabilite prin lege și este consacrat în maxima „*nullum iudicium sine lege*”. Acesta impune anumite cerințe specifice în ceea ce privește desfășurarea procedurii, în vederea garantării unui proces echitabil, care presupune respectarea egalității de arme. Principiul egalității armelor prevede ca fiecare parte să acorde o posibilitate rezonabilă de a prezenta cazul său în condiții care să nu îl pună într-un dezavantaj substanțial față de adversarul său (*De Haes și Gijssels c. Belgiei*, § 53). Curtea observă, de asemenea, că scopul principal al normelor de procedură este acela de a proteja pârâțul față de orice abuz al autorității și, prin urmare, apărarea este cea care va suferi cel mai probabil ca urmare a omisiunilor și lipsei clarității acestor norme.

103. Prin urmare, Curtea consideră că incertitudinea rezultată din absența unor norme de procedură stabilite anterior a plasat reclamantul într-un dezavantaj substanțial în comparație cu acuzarea, ceea ce a determinat lipsirea dlui Coëme de un proces echitabil în sensul art. 6 parag. 1 din Convenție (*hot. din 22 iunie 2000, www.echr.coe.int*).

3. Cauza Polednová c. Republicii Cehre. Legalitatea sancțiunilor pentru infracțiunile comise în perioada comunistă. În ceea ce privește în special art. 7 din Convenție, acesta nu se limitează la interzicerea aplicării retroactive a dreptului penal în detrimentul acuzatului: el consacră, totodată, la modul mai general, principiul legalității infracțiunilor și pedepselor (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) și pe cel care dispune să nu se aplice legea penală în mod extensiv în detrimentul acuzatului, mai ales prin analogie. Rezultă de aici că o infracțiune trebuie să fie definită clar de lege. Totuși, oricât de clar ar putea fi textul unei dispoziții legale, în orice sistem juridic, inclusiv dreptul penal, există inevitabil un element de interpretare judiciară și va exista întotdeauna necesitatea elucidării aspectelor îndoielnice și a adaptării la schimbările de situație. În mod cert, această noțiune se aplică în principiu evoluției progresive a jurisprudenței în același stat de drept și sub un regim democratic, însă își menține integral valoarea în cazul în care a existat, de exemplu, o succesiune a două state [*Streletz, Kessler și Krenz c. Germaniei* (MC), §§ 49 și 81-82, și *K.-H.W. c. Germaniei* (MC), §§ 44 și 84-85]. (...)

Ea [C.E.D.O. – n.a.] consideră că practica lichidării opozanților unui regim politic prin intermediul pedepselor capitale aplicate la finalul unor procese care încălcau flagrant dreptul la un proces echitabil și mai ales dreptul la viață nu poate fi protejată prin art. 7 parag. 1 din Convenție. În speță, această practică a lipsit de fundament Constituția și legislația din acea perioadă, pe care ar fi trebuit să se bazeze, și nu poate fi definită, așadar, ca „drept” în sensul art. 7 din Convenție (*Streletz, Kessler și Krenz*, §§ 85 și 87, *K.-H.W.*, §§ 88 și 90). (...)

Apoi, întrucât a considerat deja că nici măcar un simplu soldat nu se poate conforma complet și orbește unor ordine care încalcă în mod flagrant nu numai principiile legislației naționale, ci și drepturile omului la nivel internațional, mai ales dreptul la viață (*K.-H.W.*, § 75), Curtea consideră că această constatare este complet valabilă în cazul reclamantei, care acționase în speță în funcția sa de procuror, după finalizarea studiilor pregătitoare de drept și dobândirea unei experiențe practice în materie de procese (...).

Pe de altă parte, faptul că reclamanta nu a fost anchetată în fosta Cehoslovacie comunistă și că a fost urmărită penal și condamnată de instanțele cehre abia după instaurarea regimului democratic nu înseamnă nicicum că acțiunea ei nu constituia o infracțiune conform dreptului cehoslovac în vigoare în momentul faptelor (*Streletz, Kessler și Krenz*, §§ 79 și 88).

Curtea reamintește în plus că a hotărât deja, în cadrul succesiunii a două state cu sisteme de drept diferite, că nu este contrară art. 7 parag. 1 din Convenție o condamnare – pentru complicitate la încălcarea voită a legii și la lipsire de libertate – a unui reclamant care a participat în calitate de procuror la un proces în Republica Democrată Germană împotriva unui disident căruia i s-a aplicat pedeapsa închisorii contrar principiilor proporționalității și stabilirii pedepselor formulate de legislația RDG [*Glässner c. Germaniei* (dec.)].

Deși reclamanta nu susține prescrierea faptelor în litigiu, Curtea consideră utilă observația că, dacă urmărirea penală împotriva reclamantei a început abia în 2005, adică la 55 de ani de la evenimente, este din cauză că art. 5 din Legea nr. 198/1993 privind ilegalitatea regimului comunist prevede suspendarea prescripției în perioada 25 februarie 1948 - 29 decembrie 1989 în cazul în care motivele politice incompatibile cu principiile fundamentale ale unei ordini democratice au contracarat condamnarea sau achitarea (*dec. din 21 iunie 2011, www.echr.coe.int*).

Art. 3. Separarea funcțiilor judiciare. (1) În procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare:

- a) funcția de urmărire penală;
- b) funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală;
- c)^[1] funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată;
- d) funcția de judecată.

(2) Funcțiile judiciare se exercită din oficiu, în afară de cazul când, prin lege, se dispune altfel.

(3)^[2] În desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu excepția celei prevăzute la alin. (1) lit. c), care este compatibilă cu funcția de judecată, mai puțin când se dispune începerea judecării potrivit art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c).

(4) În exercitarea funcției de urmărire penală, procurorul și organele de cercetare penală strâng probele necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată.

(5) Asupra actelor și măsurilor din cadrul urmăririi penale, care restrâng drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, dispune judecătorul desemnat cu atribuții în acest sens, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(6)^[3] Asupra legalității actului de trimitere în judecată și probelor pe care se bazează acesta, precum și asupra legalității soluțiilor de netrimiteri în judecată se pronunță judecătorul de cameră preliminară, în condițiile legii.

(7) Judecata se realizează de către instanță, în complete legal constituite.

^[1] Lit. c) de la alin. (1) al art. 3 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 102 pct. 2 din Legea nr. 255/2013.

^[2] Alin. (3) al art. 3 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. II pct. 1 din O.U.G. nr. 18/2016. Menționăm că, prin Decizia nr. 552/2015 (M. Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 3 alin. (3) teza a II-a CPP, conform căreia exercitarea funcției de verificare a legalității netrimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, este neconstituțională.

^[3] Alin. (6) al art. 3 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 102 pct. 2 din Legea nr. 255/2013.

ADNOTĂRI

Textul are caracter de noutate și își propune să clarifice funcțiile judiciare exercitate în cursul procesului penal, fără ca prin aceasta să reglementeze toate tipurile de funcții exercitabile într-un proces penal și raportul dintre acestea – lipsesc, de exemplu, referirile în acest articol la funcția de apărare.

Articolul anunță, cu caracter de principiu, incompatibilitățile între persoanele care exercită una dintre funcții prin raportarea la toate celelalte – aspect care este reglementat detaliat într-un capitol distinct al codului (art. 64 și urm.) – și enunță excepția de la această regulă, în sensul că o persoană poate îndeplini două funcții judiciare doar dacă este judecătorul de cameră preliminară și continuă cu exercitarea funcției de judecată – aspect detaliat în art. 346. Însă, față de această ipoteză, ca urmare a Deciziei nr. 552/2015 a Curții Constituționale, potrivit căreia este neconstituțională compatibilitatea exercitării funcției de verificare a legalității netrimiterii în judecată cu exercitarea funcției de judecată în cazul în care se dispune începerea judecării potrivit art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) CPP, a avut loc o intervenție expresă a legiuitorului prin O.U.G. nr. 18/2016, în sensul că, în desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu excepția celei prevăzute la alin. (1) lit. c), care este compatibilă cu funcția de judecată, mai puțin când se dispune începerea judecării potrivit art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c).

Dacă alin. (4) și (7) reiau în formă sintetică prezentarea modalității în care se exercită funcțiile clasice de urmărire penală și de judecată, alin. (5) și (6) detaliază funcțiile mai puțin cunoscute până la intrarea în vigoare a noului cod, cea de dispoziție asupra drepturilor și libertăților persoanei în faza de urmărire penală și, mai ales, cea de verificare a legalității trimiterii sau netrimiterii în judecată. Trebuie subliniat faptul că intenția legiuitorului, confirmată și mai târziu cu ocazia dezbaterilor parlamentare pe marginea Legii nr. 255/2013, a fost aceea de menținere a intervenției instanței de judecată exclusiv cu privire la legalitatea procedurii, oportunitatea trimiterii sau nu în judecată menținându-se în competența procurorului ca și până acum.

PRACTICĂ JUDICIARĂ ROMÂNĂ

I. Curtea Constituțională

1. Compatibilitatea exercitării funcției de judecată cu funcția de verificare a legalității netrimiterii în judecată [art. 3 alin. (3) teza a doua CPP]. Neconstituționalitate. 18. În analiza sa, Curtea reține că, potrivit prevederilor art. 3 alin. (3) teza a doua CPP, raportat la art. 3 alin. (1) lit. c) din același cod, se disting două ipoteze juridice.

19. Cea dintâi ipoteză privește judecătorul care a verificat legalitatea trimiterii în judecată, potrivit art. 342-348 CPP. Conform art. 346 alin. (7) CPP, judecătorul de cameră preliminară care, în urma verificării legalității soluției de trimitere în judecată, a dispus începerea judecării exercită funcția de judecată în cauză. Cu privire la aceasta, instanța de contencios constituțional s-a pronunțat prin Decizia nr. 663 din 11 noiembrie 2014, § 19, publicată în M. Of. nr. 52 din 22 ianuarie 2015, și Decizia nr. 353 din 7 mai 2015, § 12, publicată în M. Of. nr. 466 din 29 iunie 2015, prin care a arătat că este în interesul înlăptuirii actului de justiție ca același judecător care a verificat atât competența și legalitatea sesizării, cât și legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire